

V Bruseli 27. februára 2023
(OR. en)

6703/23

**Medziinštitucionálny spis:
2022/0394(COD)**

**CLIMA 92
ENV 162
AGRI 82
FORETS 15
ENER 87
IND 66
COMPET 134
CODEC 241**

POZNÁMKA

Od:	Generálny sekretariát Rady
Komu:	Výbor stálych predstaviteľov/Rada
Č. dok. Kom.:	15557/22 + ADD 1-6
Predmet:	Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa zriaďuje certifikačný rámec Únie pre odstraňovanie uhlíka – diskusia o smerovaní

Delegáciám na účely diskusie o smerovaní na zasadnutí Rady pre životné prostredie, ktoré sa uskutoční 16. marca 2023, v prílohe zasielame podkladový dokument a otázky, ktoré vypracovalo predsedníctvo s cieľom usmerniť rokovania.

Výbor stálych predstaviteľov sa vyzýva, aby tento podkladový dokument a otázky uvedené v prílohe vzal na vedomie a postúpil ich Rade na účely diskusie o smerovaní.

**Návrh nariadenia o certifikačnom rámci Únie pre odstraňovania uhlíka
– diskusia o smerovaní –**

Podkladový dokument predsedníctva s otázkami pre ministrov

Obmedzenie zvýšenia globálnej teploty na menej ako 1,5 °C si bude vyžadovať hlboké, rýchle a trvalé zníženie emisií¹. Globálne emisie skleníkových plynov sa musia v nadchádzajúcich desaťročiach výrazne znížiť. Zároveň sa bude musieť každoročne zachytávať a odstraňovať z atmosféry čoraz väčšie množstvo CO₂, aby sa vyvážili nevyhnutné emisie a v konečnom dôsledku dosiahli záporné emisie. Na dosiahnutie celosvetovej nulovej bilancie emisií skleníkových plynov budú potrebné rôzne formy odstraňovania oxidu uhličitého a IPCC ich označil za kľúčové prvky vo viacerých scenároch, ktoré obmedzujú globálne otepľovanie na 1,5 °C.

V európskom právnom predpise v oblasti klímy sa stanovuje rámec pre nezvratné a postupné znižovanie emisií podľa zdrojov a zlepšenie odstraňovania záchytní, aby sa dosiahla klimatická neutralita v Únii najneskôr do roku 2050 s cieľom následne dosiahnuť záporné emisie. Zo scenárov na dosiahnutie cieľa klimatickej neutrality vyplýva, že je potrebné výrazne zvýšiť odstraňovanie v Únii prostredníctvom riešení blízkych prírode aj technologických riešení na približne 500 miliónov ton ročne do roku 2050^{2 3}. Preto sa očakáva, že úloha odstraňovania uhlíka v našom hospodárstve a v politike Únie v oblasti klímy sa zvýši. So súčasnými politikami však EÚ nie je na dobrej ceste k dosiahnutiu týchto množstiev⁴:

-
- ¹ Zmena klímy 2022 Zmiernenie zmeny klímy, príspevok pracovnej skupiny III k šiestej hodnotiacej správe Medzivládneho panelu o zmene klímy.
 - ² Hĺbková analýza, ktorá je sprievodným dokumentom k oznámeniu Komisie Čistá planéta pre všetkých –Európska dlhodobá strategická vízia pre prosperujúce, moderné, konkurencieschopné a klimaticky neutrálne hospodárstvo.
 - ³ Posúdenie vplyvu, ktoré je sprievodným dokumentom k oznámeniu Komisie s názvom Ambicióznejšie klimatické ciele pre Európu na rok 2030. Investícia do klimaticky neutrálnej budúcnosti v prospech našich občanov“, dokument 10865/20 ADD 2.
 - ⁴ Napríklad čiastočne negatívny vývoj celkového záchytného uhlíka v EÚ v posledných rokoch naznačuje, že sú potrebné ďalšie opatrenia na dosiahnutie cieľa čistého odstraňovania vo výške – 310 miliónov ton ekvivalentu CO₂ do roku 2030 a ešte viac do roku 2040 a do roku 2050.

V návrhu, ktorým sa mení existujúce nariadenie o využívaní pôdy, zmenách vo využívaní pôdy a lesnom hospodárstve (LULUCF), sa po formálnom prijatí neskôr v tomto roku stanovuje nový cieľ čistého odstraňovania na úrovni EÚ vo výške – 310 miliónov ton ekvivalentu CO₂, ktorý sa má dosiahnuť v roku 2030, ako aj záväzné vnútroštátne ciele pre členské štáty. V zmenenom nariadení sa stanovujú aj nové pravidlá na uľahčenie presného monitorovania a nahlasovania odstraňovania uhlíka, ktoré je potrebné na ďalší rozvoj uhlíkového poľnohospodárstva.

Prvé kroky smerom k ďalšej integrácii odstraňovania uhlíka

V decembri 2021 Európska komisia predložila oznámenie o udržateľnom kolobehu uhlíka⁵, v ktorom zdôraznila význam vytvárania stimulov a obchodných modelov na zvýšenie absorpcie uhlíka v prírodných záchytoch uhlíka v ekosystémoch („uhlíkové poľnohospodárstvo“) a rozvoja jednotného trhu na zachytávanie, využívanie, prepravu a ukladanie oxidu uhličitého. V oznámení sa stanovujú aj ambiciózne ciele odstraňovania uhlíka v strednodobom horizonte⁶.

Európska komisia následne 30. novembra 2022 predložila svoj návrh nariadenia, ktorým sa stanovuje **certifikačný rámec Únie pre odstraňovania uhlíka**, s cieľom uľahčiť zavádzanie vysokokvalitného odstraňovania v EÚ. Návrh sa vzťahuje na rôzne druhy odstraňovania uhlíka prostredníctvom uhlíkového poľnohospodárstva, ukladania uhlíka vo výrobkoch a trvalého ukladania uhlíka. Cieľom rámca je v konečnom dôsledku ďalej stimulovať a urýchliť zavádzanie odstraňovania uhlíka, najmä umožnením dodatočných tokov príjmov, ako aj zvýšením dôvery. Jeho cieľom je aj podpora synergií medzi odstraňovaním uhlíka a súvisiacimi spoločnými prínosmi, ako je zmierňovanie zmeny klímy a adaptácia na ňu, prechod na obehové hospodárstvo a biodiverzita. Na tento účel sa v ňom stanovujú štyri kritériá QU.A.L.ITY⁷, ako aj pravidlá overovania treťou stranou vrátane pravidiel fungovania certifikačných systémov, ktorými sa vykonáva rámec. Podľa návrhu Komisie sa kritériá QU.A.L.ITY budú ďalej uplatňovať prostredníctvom osobitných metodík certifikácie vypracovaných prostredníctvom delegovaných aktov. Budú založené na štyroch kritériách a minimálnom súbore prvkov stanovených v nariadení a vypracujú sa po konzultácii so skupinou expertov zloženou okrem iného zo zástupcov členských štátov.

⁵ 15045/21 + ADD 1 – 4.

⁶ Do roku 2028 by mali mať všetci pôdohospodári prístup k overeným údajom o emisiách a odstraňovaní, aby bolo možné merať postupy uhlíkového poľnohospodárstva, a všetok CO₂ zachytený, prepravený, využitý a uložený prostredníctvom priemyselných činností by mal byť nahlásený a započítaný; do roku 2030 by postupy uhlíkového poľnohospodárstva mali prispieť k dosiahnutiu cieľa LULUCF týkajúceho sa čistého odstraňovania vo výške – 310 miliónov ton ekvivalentu CO₂; do 2030 by priemyselné technológie mali ročne odstrániť aspoň 5 miliónov ton ekvivalentu CO₂

⁷ Kvantifikácia; doplnkovosť, dlhodobé uloženie; udržateľnosť (QU.A.L.ITY).

Pokiaľ ide o odstraňovanie uhlíka z priemyselných činností, ako je zachytávanie a ukladanie uhlíka na báze bioenergie (BECCS) a priame zachytávanie a ukladanie uhlíka zo vzduchu (DACCS), Komisia navrhla, aby sa vychádzalo z existujúcich pravidiel monitorovania a nahlasovania geologického ukladania CO₂ zo zariadení ETS a metodík uplatniteľných na projekty v rámci inovačného fondu. Pokiaľ ide o činnosti uhlíkového poľnohospodárstva, Komisia poukázala na synergie okrem iného s nariadením o LULUCF a spoločnou poľnohospodárskou politikou, ako aj s nedávno navrhnutým právnym predpisom o obnove prírody. Pokiaľ ide o produkty slúžiace na ukladanie uhlíka, Komisia poukázala na potrebu ďalšieho výskumu s cieľom identifikovať príslušné kategórie výrobkov a metodiky.

Stav práce v Rade

Komisia prvýkrát predstavila návrh na zasadnutí Rady pre životné prostredie 20. decembra 2022 počas českého predsedníctva. Rokovania pracovnej skupiny pre životné prostredie sa začali vo februári počas švédskeho predsedníctva. Počas troch doterajších zasadnutí pracovnej skupiny delegácie preskúmali návrh s možnosťou položiť otázky na objasnenie a načrtnúť svoje pôvodné pozície.

Komisia okrem iného zdôraznila dobrovoľný charakter rámca a potrebu začať v blízkej budúcnosti zvyšovať odstraňovanie uhlíka v záujme dosiahnutia dlhodobých cieľov Únie v oblasti klímy. Návrh opísala ako nástroj monitorovania, nahlasovania a overovania a ako taký ako prvý krok smerom k začleneniu odstraňovania uhlíka do politiky EÚ v oblasti klímy a k ďalšej regulácii jeho využívania v kontexte budúceho cieľa v oblasti klímy na rok 2040 a neskôr.

Témy na diskusiu

Vo všeobecnosti sa uznáva, že hoci prioritou musí byť rýchle zníženie emisií skleníkových plynov, odstraňovanie uhlíka bude zohrávať čoraz dôležitejšiu úlohu pri prechode na klimatickú neutralitu. Členské štáty preto počas doterajších rokovaní vo všeobecnosti uvítali zámer ďalej stimulovať činnosti odstraňovania uhlíka a usilovať sa o ďalšiu harmonizáciu na úrovni EÚ. Niektoré členské štáty tiež zdôraznili význam zásady „najskôr zníženie emisií“.

Preskúmanie návrhu je stále v počiatočnom štádiu a budú potrebné ďalšie diskusie o viacerých otázkach. Delegácie požiadali o ďalšie objasnenie niekoľkých ústredných prvkov návrhu, ako sú kľúčové vymedzenia pojmov, doplnkovosť a postup stanovovania základných hodnôt a stanovovania osobitných metodík certifikácie.

Vzniesli sa aj otázky v súvislosti s kritériami Q.U.A.L.I.T.Y, fungovaním certifikačných systémov a rizikom dvojitého započítania. Okrem toho sa niekoľko delegácií v súvislosti s obavami týkajúcimi sa rizika environmentálne klamlivej reklamy pýtalo, či by sa konečné použitie certifikátov vygenerovaných v tomto rámci nemalo do určitej miery odraziť v navrhovanom nariadení. Mnohé delegácie sa okrem toho pýtali na vzťah navrhovaného rámca so súčasnými vnútroštátnymi systémami slúžiacimi na podobné účely, ako aj s medzinárodnými mechanizmami a postupmi.

Delegácie tiež vzniesli otázky týkajúce sa trvania uloženia, napríklad pokiaľ ide o platnosť osvedčení, monitorovanie a zodpovednosť.

Pokiaľ ide o osobitnú kategóriu uhlíkového poľnohospodárstva, viaceré delegácie zdôraznili potrebu zväziť vnútroštátne špecifiká, ako sú rôzne klimatické a geografické podmienky v Únii, a zabezpečiť, aby rámec zostal prístupný aj pre menších prevádzkovateľov a vlastníkov pôdy. Podobne niektoré delegácie zdôraznili aj potrebu zachovať zvládnuteľnosť administratívneho zaťaženia, najmä pre jednotlivých prevádzkovateľov.

Otázky pre ministrov

S cieľom poskytnúť usmernenie pre pokračujúcu prácu na navrhovanom nariadení predsedníctvo vyzýva ministrov, aby zvážili tieto dve otázky:

Očakáva sa, že odstraňovanie uhlíka sa v nadchádzajúcich desaťročiach stane čoraz dôležitejším doplnkom znižovania emisií v záujme dosiahnutia teplotného cieľa Parížskej dohody na úrovni 1,5° C a cieľa klimateckej neutrality v Únii najneskôr v roku 2050. Vďaka návrhu na certifikačný rámec pre odstraňovanie uhlíka má Európska únia príležitosť poskytnúť inšpiráciu, ako možno odstraňovanie uhlíka zodpovedným spôsobom ďalej integrovať do rámcov politiky v oblasti klímy.

- 1. Akým spôsobom by certifikačný rámec na úrovni EÚ mohol prispieť k zvýšeniu vysokokvalitného odstraňovania uhlíka v Únii ako doplnku k trvalému úsiliu o znižovanie emisií?*
- 2. Aké sú podľa vášho názoru hlavné príležitosti a výzvy, ktoré predstavuje návrh Komisie? Existujú nejaké konkrétne prvky, ktoré si vyžadujú ďalšie objasnenie s cieľom pokročiť v rokovaníach?*
